

รายงานผลการดำเนินงาน วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน
วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

นายธนิก ฤทธิศรี
ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

เสนอโดย

นายธนกิจ ฤทธิศรี

ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

NP VICHAKARN BOT

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

คำนำ

เอกสารรายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานและประกอบการพิจารณาให้เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

การรวบรวมและจัดทำเอกสารในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงถึงกระบวนการเชิงระบบ ผ่านกระบวนการ PDCA อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งในบางขั้นตอนอาศัยการพรรณนาและอธิบายเพิ่มเติม หากมีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้ายินดีและพร้อมที่จะปฏิบัติตามตลอดจนการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

ธนกิจ ฤทธิศรี
ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์

NP VICHAKARN BOT

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ	ข
แบบการนำเสนอสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	
๑. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ.....	๑
๒. จุดประสงค์ และเป้าหมาย ของการดำเนินงาน.....	๔
๒.๑ จุดประสงค์	๔
๒.๒ เป้าหมายเชิงปริมาณ.....	๕
๒.๓ เป้าหมายเชิงคุณภาพ	๕
๓. ขั้นตอนการดำเนินงาน	๕
๓.๑ ขั้นวางแผน (Plan).....	๕
๓.๒ ขั้นลงมือปฏิบัติ (Do).....	๗
๓.๓ ขั้นตรวจสอบ (Check).....	๑๐
๓.๔ ขั้นสรุปผลและติดตาม (Act).....	๑๑
๔. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๒
๕. ปัจจัยความสำเร็จ.....	๑๓
๖. บทเรียนที่ได้รับ	๑๓
๗. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ.....	๑๓
ภาคผนวก.....	๑๔

แบบการนำเสนอสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๗

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน นายธนกิจ ฤทธิศรี ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ ๔๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๖ ๓๐๑๖ ๘๖๘๕
E-mail: teeneuu๑๙๙๘@gmail.com เว็บไซต์โรงเรียน <https://nachuakpit.ac.th/>

*****

๑. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ

ในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง การปกครอง ตลอดจนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid ๑๙) ส่งผลให้การดำรงชีวิตของประชากรโลกได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด เกิดระบบการศึกษาต่าง ๆ มากมาย รัฐบาลให้ความสำคัญและเร่งผลักดันนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้สอดรับกระแสแห่งความเป็นพลวัตนี้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประชากรเกิดความรู้ สมรรถนะในการทำงาน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐) โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึง โอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เรียกว่า ๓Rs+๗Cs ซึ่งประกอบด้วย อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ความเข้าใจทางวัฒนธรรม ความร่วมมือ การสื่อสาร คอมพิวเตอร์ ทักษะการเรียนรู้ และความมีเมตตา วินัย และจริยธรรม (วิจารณ์ พานิช, ๒๕๕๕) ซึ่งทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาชาติในทุก ๆ ด้าน รวมถึงส่งผลให้ประชาชนสามารถดำรงตนอย่างมีคุณภาพได้

การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสมรรถนะดังกล่าว ประเทศไทยจึงดำเนินการพัฒนาผู้เรียน และวางกรอบแนวคิดผ่านการจัดการศึกษาตามแผนแม่บทการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติที่ขับเคลื่อน โดยการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างมีความสุข และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐) โดยมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดรับกับกระแสความเป็นพลวัตของโลก ผ่านการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ๘ สาระการเรียนรู้ รวมถึงการปรับความยืดหยุ่นให้ตัวชี้วัดการเรียนรู้

ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างทางและปลายทางให้มีความเหมาะสมกับบริบทการจัดการเรียน การสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๖)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น ๕ สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง ดู และพูด สาระหลักการใช้ภาษาไทย และสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑) โดยมีตัวชี้วัดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น ๓๑๙ ตัวชี้วัด โดยจำแนกเป็นตัวชี้วัดระหว่างทาง ๒๒๑ ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดปลายทาง ๙๘ ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๖) โดยสาระการอ่าน เป็นสาระที่ ๑ เป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากสิ่งต่าง ๆ ได้ ช่วยให้เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้ ซึ่งนับว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ บุคคลที่สามารถอ่านและจับประเด็นสาระสำคัญ ในสิ่งที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว ย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจเรื่องราวได้ทันต่อเหตุการณ์ เกิดความสำเร็จ ในด้านการศึกษา อีกทั้งการประกอบอาชีพต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า มนุษย์ทุกชีวิต ทุกระดับไม่อาจหลีกเลี่ยงการอ่านไปได้ รวมถึงในปัจจุบัน การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ต่าง ๆ ที่ทันสมัยทำให้ข้อมูลข่าวสารใด ๆ หลังไหลเข้ามาสู่ตัวเราได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงถือได้ว่าการอ่านเป็น มีความสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลเมืองให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านความรู้ ความคิด สติปัญญา ผู้อ่านหนังสือมากย่อมได้รับความรู้มากและเป็นสมาชิก ที่มีประสิทธิภาพของสังคมไทย

แม้การอ่านจะมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและการดำรงชีวิต (จิรวรรณ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, ๒๕๕๖; ศิวกานท์ ปทุมสูติ, ๒๕๕๓) ซึ่งเป็นหัวใจในการเรียนการสอน ที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ เกิดความงอกงามและความก้าวหน้าของตนเองเป็นอย่างมาก แต่จากผลจากการประเมิน PISA หรือ Programme for International Student Assessment ในปี ๒๐๒๒ ซึ่งประเมินนักเรียนอายุ ๑๕ ปี ตามการศึกษาภาคบังคับ โดยเน้นการประเมินสมรรถนะ ของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน หรือเรียกว่า “ความฉลาดรู้” (Literacy) ใน ๓ ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๖๖) ผลการประเมินพบว่า ในปี ๒๐๑๘ ๒๐๑๘ และ ๒๐๒๒ ประเทศไทยมีผลคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน เท่ากับ ๔๐๙ ๓๙๓ และ ๓๗๙ ตามลำดับ ซึ่งลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด สะท้อนถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ ในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานต่อการพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียน อีกด้วย นอกจากผลการทดสอบ PISA ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ในรายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ระหว่างปี ๒๕๖๔-๒๕๖๖ สะท้อนถึงความสามารถทางการอ่านของผู้เรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์, ๒๕๖๗) ดังนั้น ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจึงมีความสำคัญ ต่อการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพในชีวิตประจำวัน หากไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันต่อสภาพการณ์ การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบในระดับ นานาชาติ และสะท้อนสู่การพัฒนาทรัพยากรของประเทศและขาดรากฐานอันมั่นคง อันจะเป็นสาเหตุ ให้ผู้อ่านไม่สามารถพัฒนาการอ่านของตนเองได้ซึ่งเกิดผลเสียเป็นอย่างมาก

การเรียนรู้วรรณคดีไทย เป็นสมบัติล้ำค่าของแผ่นดิน มีส่วนช่วยในการพัฒนาพัฒนาชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และเป็นสมบัติประจำชาติมาตั้งแต่อดีต ตลอดจนเป็นมรดกทางภาษาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบต่อไว้ในฐานะเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชนไทย (สถาพร ปุ่มเป่า, ๒๕๖๓) โดยวรรณคดีมีคุณประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น กระทั่งศึกษาศึกษา จึงมีการกำหนดการเรียนรู้ในสาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑) โดยการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวรรณคดี และเกิดความบันเทิง เกิดความซาบซึ้ง เกิดข้อคิด คติธรรม ตลอดจนอุทราชนิพนธ์สอนใจที่ได้จากการอ่านวรรณคดี โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีวรรณคดีที่สำคัญคือ มหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สำคัญทางด้านพระพุทธศาสนา สะท้อนถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญา และประเพณีในทั่วทุกภูมิภาคของไทย และอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จึงนับว่าเป็นวรรณคดีที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง หากนำวรรณคดีดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านแล้วย่อมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการอ่าน และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาภาษาไทยอีกด้วย

สำหรับแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านให้เกิดประสิทธิภาพนั้นมีหลากหลายวิธี โดยแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป คือ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก หรือ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าใครเข้าใจ ไม่เข้าใจ เข้าใจคลาดเคลื่อนอย่างไร และได้แก้ไขในแต่ละเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ที่มีความลึกซึ้งซับซ้อนมีผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะสร้างความรู้ ความหมายได้จากคำพูดจากการบรรยายของครู ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างความรู้ ความหมายจากคำพูดคำบรรยายได้ แต่การสร้างความรู้ ความหมายของผู้เรียนส่วนใหญ่ทำได้ดีขึ้น เมื่อได้ลงมือคิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและครู เป็นวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านการเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนเชิงรุกจึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ มากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Passive Learning) (Sweeller, ๒๐๐๖) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น ทั้งในเชิงทักษะต่าง ๆ และการปฏิบัติเพื่อพัฒนา เชาวปัญญา เนื่องจากลักษณะของกิจกรรมในการเรียนการสอนเชิงรุก เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนได้แบ่งปันความคิด วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น มีความหลากหลายเหมาะสมกับ ความแตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนได้สำรวจ เสาะแสวงหาความรู้ แสดงความคิดเห็น มีโอกาสฝึกทักษะ ในการประเมิน ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็นที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียน รู้เรื่องการอ่าน สามารถแก้ปัญหาด้านการอ่าน การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ซึ่งปัญหาการรู้เรื่องการอ่านไม่ว่าจะเกิดจาก สาเหตุด้านครูผู้สอน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาหรือจากปัจจัย อื่น หากเราจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะสามารถพัฒนาการรู้เรื่องการอ่าน การคิด วิเคราะห์ของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hyun (๒๐๑๗) และ สุพรรณิ ขาวงาม (๒๕๖๓) ที่ช่วยพัฒนาความสามารถ

ในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการอ่าน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ได้ และมีความสามารถทางการเรียนรู้หลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกแล้ว การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบูรณาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็มีความสำคัญและช่วยส่งเสริมต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ควรค่าแก่การเรียนรู้ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่งแต่ง พัฒนา ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, ๒๕๕๙) การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังช่วยพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในหลายแขนงดังเช่น ผลการศึกษาของ พัชริน สงวนผลไพโรจน์ (๒๕๖๒) สุชาติดา ชุมหมุกดา (๒๕๕๑) ลาวรรณ สุกุลกรุณาอารีย์ (๒๕๖๐) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ และความสามารถทางการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงมีความสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ตลอดจนเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน อันจะนำมาสู่ “วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)” ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก และช่วยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ความสามารถในการอ่าน ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. จุดประสงค์ และเป้าหมาย ของการดำเนินงาน

๒.๑ จุดประสงค์

๒.๑.๑ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน กับเกณฑ์ร้อยละ ๘๐

๒.๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านรายวิชาภาษาไทย จากการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๒.๑.๓ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดจ้ด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๒.๒ เป้าหมายเชิงปริมาณ

๒.๒.๑ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ร้อยละ ๘๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๒.๒ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

๒.๒.๓ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ร้อยละ ๘๐ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๒.๓ เป้าหมายเชิงคุณภาพ

นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๓. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน มีขั้นตอนการดำเนินงานตามหลักแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA โดยมีกระบวนการตามหลักการดังนี้

๑. ขั้นวางแผน (P = Plan) คือ การวางแผนจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น

๒. ขั้นลงมือปฏิบัติ (D = Do) คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๓. ขั้นตรวจสอบ (C = Check) คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไร เกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด

๔. ขั้นสรุปผลและติดตาม (A = Act) คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใด ๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

เมื่อได้วางแผนงาน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติ แล้วดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาที่ทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) การปรับปรุงก็เริ่มจากการวางแผนก่อน วนไปได้เรื่อย ๆ จนนำมาสู่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

๓.๑ ขั้นวางแผน (Plan)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการวางแผนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑. การประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

๒. ศึกษาเนื้อหาารายวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐ รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน

๓. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

๔. ออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๕. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๑ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยมีขั้นตอน ได้แก่

๕.๑ ชี้แจงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อหลักการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

๕.๒ ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๓๐ ข้อ ๓๐ คะแนน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๑ จำนวน ๓๖ คน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

๕.๓ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๕.๔ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นทั้งหมดแล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน หลังเรียน (Post-test) จำนวน ๓๐ ข้อ ๓๐ คะแนน

๕.๕ นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๖. นำผลการใช้กิจกรรมไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์

๗. แปลผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๘. สรุปผล และติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

๙. สะท้อนผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เพื่อการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

๓.๒ ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Do)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ข้าพเจ้าดำเนินการเลือกแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการกำหนดไว้ (ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรากฏดังภาคผนวก) แสดงรายละเอียดดังภาพ

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การชี้แจงต่อผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน้า....๘

การทดสอบก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน้า....๙

การนำเสนอผลงานนักเรียน โดยการนำความรู้จากการอ่านวรรณคดีสู่การนำองค์ความรู้
มาใช้ในการสร้างสรรค์บทประพันธ์ ประเภทสรภัญญะอีสาน โดยใช้กาพย์ยานี ๑๑

การทดสอบหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓.๓ ขั้นการตรวจสอบ (Check)

ข้าพเจ้าดำเนินการสรุปและตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับคณะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเครือข่ายเพื่อนครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ต่างสถาบันการศึกษา เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มสูงขึ้นต่อไป

การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระ

๓.๔ ขั้นสรุปผลและติดตาม (Act)

ข้าพเจ้าดำเนินการสรุปผลและมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน และนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ต่อคณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อยู่รายวิชาภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ พบว่า ผลการทดสอบของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๒๔.๖๔ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑๓ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนทดสอบของผู้เรียนหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

	N	คะแนน เต็ม	Mean	S.D.	% of Mean	t	Sig. (๑- tailed)
หลังเรียน	๓๖	๓๐	๒๔.๖๔	๑.๖๒๔	๘๒.๑๓	๒.๓๖*	๐.๐๑๒๐

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ความสามารถในการอ่าน	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	๓๖	๑๒.๘๑	๑.๘๖	๑๒.๓๑	๒๖.๐๓*	๐.๐๐
หลังเรียน	๓๖	๒๕.๑๑	๒.๐๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

๓. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๔.๓๗, S.D.=๐.๘๖) คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖๗

การสรุปและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา

๔. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลที่เกิดกับโรงเรียน คือ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ มีผลการทดสอบความสามารถการอ่านของผู้เรียน (Reading) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๔๖ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดคือ ร้อยละ ๘๐ รวมถึงโรงเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานสู่การต่อยอดให้ผู้เรียนเป็นซอฟต์แวร์ของสถานศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นในวงกว้าง

ผลที่เกิดกับครู คือ จากการทำ (Best Practice) Active Learning ที่ครูสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และผลงานสามารถนำไปเผยแพร่ให้กับคุณครูในระดับชั้นอื่น ๆ ในสถานศึกษา และนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมความสามารถในด้านการอ่านของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชาเพิ่มสูงขึ้นด้วย

ผลที่เกิดกับนักเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความสามารถด้านการอ่านสูงขึ้น และจากผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ อยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น และเป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดในทุก ๆ รายวิชา อีกทั้ง การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานโดยการให้ผู้เรียนแต่งสรภัญญะจากการอ่านวรรณคดี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านที่เพิ่มสูงขึ้น

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ที่ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีการปรึกษา ประชุม และวางแผนการร่วมกิจกรรม สร้าง ชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) อีกทั้งยังมีการนิเทศติดตาม ประเมินผลในทุก ๆ ภาคเรียนจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษา เพื่อนำผลมาถอดบทเรียน และวางแผนร่วมกัน ในภาคเรียนต่อไป ทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน ภาคเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีการสนับสนุนและมี การเข้าร่วมประชุมวางแผนในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๖. บทเรียนที่ได้รับ

๑. การดำเนินงานที่เป็นระบบจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่ยั่งยืน
๒. การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านบุคลากรใน โรงเรียน และผู้เรียน
๓. การดำเนินกิจกรรมจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วน
๔. ผู้ปกครองนับเป็นเครือข่ายการพัฒนาที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๗. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

๑. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยโรงเรียนราชวินิตบางแค ปานขำ กรุงเทพมหานคร
๒. เพ็ญลิสต์ สรภัญญะอีสานมหาเวสสันดร ๑๓ กัณฑ์ นาเชือกพิทยาสรรค์
ลิงก์ <https://www.youtube.com/watch?v=๗-QAGsJaTnc&list=PLPvHf๖QVwm&cFB๖wpk๘eHwoFWFwTl๑CDG>

ภาคผนวก

NP VICHAKARN BOT

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตัวอย่างแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน รายวิชาภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔
แผนที่ ๑/๑๐ ลือเลื่องเรื่องผะเหวด
ผู้สอน : นายธนกิจ ฤทธิศรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ภาคเรียนที่ ๒
จำนวน ๒ ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้
ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ม.๔-๖/๑ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง
ได้อย่างถูกต้อง ไพเราะและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

ท ๑.๑ ม.๔-๖/๙ มีมารยาทในการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา
และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ม.๔-๖/๔ แต่งบทร้อยกรอง

มาตรฐานการเรียนรู้ ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี
และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

ท ๕.๑ ม.๔-๖/๔ สืบเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม
เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สาระสำคัญ

มหาเวสสันดรชาดก เป็นชาดกเรื่องหนึ่งในทศชาติชาดก กล่าวถึงพระชาติสุดท้าย
ของพระโพธิสัตว์ในการบำเพ็ญทานบารมี ก่อนจะทรงอุบัติเป็นพระโคตมพุทธเจ้า ประกอบด้วย ๑๓
กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา เมื่อถึงช่วงบุญประเพณีบุญมหาชาติ หรือบุญผะเหวด ชาวอีสานจะนิยม
จัดเตรียมเครื่องของบูชาต่าง ๆ เช่น ข้าวพันก้อน ดอกโน รุ่งไยแมงมุม ข้าวต้มมัด มาบูชาในงานบุญ
เพื่อบูชาแด่องค์สมเด็จพระพุทธเจ้า

การสวดสรภัญญะอีสาน สรภัญญะทำนองหนึ่ง ๆ ที่สามารถใช้ร้องได้หลายบท ในบทร้องแต่
ละบทจะเรียกชื่อบทร้อง ตามความหมายและเนื้อหาของบทร้องนั้น ๆ ความนิยมในการร้องสรภัญญะ
ในภาคอีสานทำให้เกิดการประพันธ์กาพย์กลอนตกแต่งทำนองประกอบกลอนที่ประพันธ์ขึ้นโดยเนื้อร้อง
จะแต่งขึ้นจากเหตุการณ์ปัจจุบันหรือมีบทถามข่าวตอบข่าว อวยพร และกลอนลา ทำนองที่ประดิษฐ์ขึ้น

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน้า...๑๖

อาจจะเทียบเคียงไปจากการเทศน์สวดของพระ หรือดัดแปลงมาจากทำนองเพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่ง
เมื่อนำไปร้องก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แตกต่างกันออกไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

- นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับมหาเวสสันดรชาดกได้ (K)
- นักเรียนสามารถแต่งบทสรภัญญะอีสานทำนองกาพย์ยานี ๑๑ เกี่ยวกับเรื่องรามมหาเวสสันดรได้ (P)
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ ซื่อสัตย์สุจริต	☐ มีวินัย
☒ ใฝ่เรียนรู้	☒ อยู่อย่างพอเพียง	☐ มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ รักความเป็นไทย	☐ มีจิตสาธารณะ	

สมรรถนะที่สำคัญ

☒ ความสามารถในการสื่อสาร	☒ ความสามารถในการคิด
☐ ความสามารถในการแก้ปัญหา	☐ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
☒ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	

ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

R๑. - Reading คือ สามารถอ่านออก

R๒. - (W)Riteing คือ สามารถเขียนได้

C๒ - Creativity and innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม

C๔ - Collaboration teamwork and leadership คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และ ภาวะความเป็นผู้นำ

C๕ - Communication information and media literacy คือ มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

C๖ - Computing and IT literacy คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี

สาระการเรียนรู้/เนื้อหา

- วรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก
- ประเพณีบุญผะเหวด
- การสวดสรภัญญะอีสาน
- การแต่งคำประพันธ์ชนิดกาพย์ยานี ๑๑

ภาระงาน/ชิ้นงาน

๑. บทสวดสรภัญญะอีสาน เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์
๒. รุ่งไยแมงมุม
๓. ผ้าพะเหวด
๔. ข้าวพันก้อน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชั่วโมงที่ ๑

ขั้นที่ ๑ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม

๑. ครูกล่าวคำทักทายนักเรียน และพูดคุยเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ก่อนเริ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้
๒. ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเกี่ยวกับประเพณีอีสานในช่วงบุญเดือน ๔ (บุญผะเหวด) แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร
๓. หลังจากนั้นนักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ครูเชื่อมโยงการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกับบุญประเพณีในภาคอีสาน และตั้งคำถามเพิ่มเติมว่า นอกจากที่นักเรียนจะเห็นบุญต่าง ๆ แล้ว นักเรียนเคยสังเกตหรือไม่ว่า งานบุญผะเหวดนั้น สิ่งที่ชาวบ้านนำมารวมกันเพื่อบูชามีอะไรบ้าง (รุ่งไยแมงมุม การแห่ผ้าพะเหวด การสวดสรภัญญะอีสาน และบูชาข้าวพันก้อน)

ขั้นที่ ๒ เพิ่มเติมความรู้ใหม่

๔. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม (ตามความเหมาะสม) แล้วนักเรียนร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ แล้วให้นักเรียนร่วมกันสรุปว่า ในแต่ละกัณฑ์มีเนื้อหาอย่างไร หลังจากนั้นให้นักเรียนร่วมกันศึกษาและทบทวนกลวิธีการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

๕. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาและสรุปแนวคิด ความรู้ต่าง ๆ ได้แล้ว ครูผู้สอนอธิบายเสริมเพิ่มเติมให้กับนักเรียนได้รับทราบ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนร่วมกันออกแบบ และวางแผนการแต่งคำประพันธ์ที่ใช้ในการสวดสรภัญญะอีสาน โดยกำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องมีบทสวดสรภัญญะอีสาน มีผ้าพะเหวด รุ่งไยแมงมุม และข้าวพันก้อน มาใช้ประกอบพิธี

ขั้นที่ ๓ ให้ฝึกปฏิบัติ

๖. นักเรียนร่วมกันออกแบบและวางแผนการแต่งคำประพันธ์และจัดเตรียมสถานที่ในการสวดสรภัญญะอีสาน โดยครูมอบหมายให้นักเรียนหาหมุ่ในห้องและจัดสถานที่เพื่ออัดคลิปวิดีโอสวดสรภัญญะอีสาน มหาเวสสันดรชาดก โดยกำหนดให้นักเรียนนำเสนอในชั่วโมงถัดไป

ชั่วโมงที่ ๒

ขั้นที่ ๔ จัดให้นำเสนอผลงาน

๑. ครูกล่าวคำทักทายและร่วมกันกับนักเรียนทบทวนองค์ความรู้เดิมของนักเรียน
๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ
๓. เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จแล้ว ครูมอบสติ๊กเกอร์ดาวให้นักเรียนแต่ละคน แล้วให้นักเรียนเลือกโหวดกลุ่มที่มีการนำเสนอดีที่สุด
๔. ครูแสดงความชื่นชมในกระบวนการทำงานของนักเรียนทุกคน หลังจากนั้น ร่วมกันสรุปองค์ความรู้และสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้

ขั้นที่ ๕ การนำไปประยุกต์ใช้

๕. ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับประเพณีอีสาน การสวดสรวงวิญญาณ การวาดภาพผ้าผะเหวด มีความสำคัญอย่างไร และนักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นแล้วตอบคำถาม หลังจากนั้นครูสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน
๖. นักเรียนทดสอบท้ายบทเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

๑. เพาเวอร์พอยต์ เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก
๒. ใบความรู้ เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก, สรวงวิญญาณอีสาน, คำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑
๓. ฟ้าดิบ
๔. สติ๊กเกอร์ดาว
๕. ไม่เสียบลูกชิ้น
๖. ข้าวเหนียว
๗. ก้านมะพร้าว
๘. โหมมพรม

NP VICHAKARN BOT

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
การอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับมหาเวสสันดรชาดกได้ (K)	การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
การแต่งบทสรวงวิญญาณอีสานทำนองกาพย์ยานี 11 เกี่ยวกับเรื่องราวมหาเวสสันดรได้ (P)	การประเมินชิ้นงานนักเรียนและการนำเสนอผลงานนักเรียน	แบบประเมินผลงานนักเรียน ชนิด Scoring Rubrics	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practice) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน้า...๑๙

การวัด และประเมินผล	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
การมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม (A)	การสังเกต พฤติกรรมนักเรียน	แบบประเมินพฤติกรรม ของนักเรียน ชนิด Scoring Rubrics	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวจันทร์เพ็ญ ทองดวง)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน

.....
.....

ลงชื่อ.....

(นายสมคิด สิทธีสาร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

3. แนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....

NP VICHAKARN BOT

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายธนกิจ ฤทธิศรี)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ตัวอย่างผลงานนักเรียน

สรภัญญะอีสานมหาเวสสันดร 13 กิณฑ์ นาเชือกพิทยาสรรค์
thanakit ritri
สารานะ
วิดีโอ 9 รายการ ภาจจ 214 ครัง อัปเดตล่าสุดเมื่อ 1 มี.ค. 2024

สรภัญญะอีสานมหาเวสสันดร 13 กิณฑ์
นาเชือกพิทยาสรรค์ ผลงานนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/1-4/9 ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2566 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม

- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะบรรลัยศิลป์
thanakit ritri • ภาจจ 453 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะสาวเสียงปานน้ำ (ไหล)
thanakit ritri • ภาจจ 389 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะเสียงอีสาน
thanakit ritri • ภาจจ 269 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร เสียงนินอยไพเราะแก้วหู
thanakit ritri • ภาจจ 145 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะสรภัญญะหัวเข้าแตก
thanakit ritri • ภาจจ 123 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะศิลป์ผกาภาษารักษ์
thanakit ritri • ภาจจ 125 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะบัวริมบึง
thanakit ritri • ภาจจ 171 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะเสียงเสน่ห์
thanakit ritri • ภาจจ 158 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา
- สรภัญญะอีสานพระเวสสันดร คณะเด็กอาร์ตสรภัญญ์
thanakit ritri • ภาจจ 143 ครัง • 4 เดือนที่ผ่านมา

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ บูรณาการท้องถิ่น
สืบศาสตร์ สานศิลป์ ภูมิปัญญาถิ่นอีสาน
สัปดาห์ ประเพณีบุญผะเหวด เทศน์ ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา

รางวัลการแข่งขัน

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒

รางวัลขวัญใจกรรมการ

รางวัลขวัญใจมหาชน (ยอดการรับชมสูงสุด)

รางวัลความคิดสร้างสรรค์

รางวัลชมเชย

นายธนกิจ ฤทธิศรี

ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
จังหวัดมหาสารคาม (ผู้ดำเนินกิจกรรม)
โทรศัพท์ ๐๖ ๕๐๑๖ ๘๕๘๕

ลิงก์ผลงาน
เข้าแข่งขัน

ลิงก์สงราชื่อ
เข้าแข่งขัน

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ บูรณาการท้องถิ่น
สืบศาสตร์ สานศิลป์ ภูมิปัญญาถิ่นอีสาน
สัปดาห์ ประเพณีบุญผะเหวด เทศน์ ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา

โฉมหน้าผู้เข้าแข่งขัน “การแข่งขันสวดสรภัญญะอีสาน” ๙ คณะ

คณะบรลัยศิลป์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๑

คณะสาวเสียงปานน้ำ (ไหล)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๒

คณะเสียงอีสาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๓

คณะเสียงน้อยไพเราะแก้วหู
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๔

คณะสาวเสียงเสน่ห์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๕

คณะสรภัญญะหัวเข้าแตก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๖

คณะศิลปภาษาภักษ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๗

คณะบัวริมบึง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๘

คณะเด็กอาร์ตสรภัญญ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/๙

นายธนกิจ ฤทธิศรี

ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
จังหวัดมหาสารคาม (ผู้ดำเนินกิจกรรม)
โทรศัพท์ 06 30116 8885

ลิงก์ส่งผลงาน
เข้าแข่งขัน

ลิงก์ส่งรายชื่อ
เข้าแข่งขัน

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

NP VICHAKARN BOT

PRESENTED BY
TNK